



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 412/04-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. marca 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti Ing. Gejzu Rácza, Gabriely Ráčzovej a Ing. Henricha Rácza, všetci bytom N., zastúpených advokátom JUDr. M. Ď., N., ktorou namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 84/97, za účasti Okresného súdu Nitra, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. Gejzu Rácza, Gabriely Ráčzovej a Ing. Henricha Rácza na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 84/97 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Nitra p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 84/97 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. Gejzovi Ráčzovi p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Nitra p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Gabriele Ráčzovej p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Nitra p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

5. Ing. Henrichovi Ráčzovi p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Nitra p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

6. Okresný súd Nitra j e p o v i n n ý uhradiť Ing. Gejzovi Ráčzovi, Gabriele Ráčzovej a Ing. Henrichovi Ráčzovi trovy právneho zastúpenia v sume 11 115 Sk (slovom jedenásťtisícstopätnásť slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. M. Ď., N., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 412/04 z 15. decembra 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. Gejzu Rácza, Gabriely Ráčzovej a Ing. Henricha Rácza, všetci bytom N. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 84/97.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sú odporcami v konaní začatom 24. apríla 1997 na návrh navrhovateľky „o určenie, že trvá vecné bremeno vo forme práva služobnosti prechodu peši a služobnosti vodovodu“. Toto konanie je vedené na okresnom súde a ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo právoplatne skončené.

V sťažnosti sa sťažovatelia domáhali, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a súčasne žiadali, aby im ústavný súd priznal primerané finančné zadost'účinenie v sume 200 000 Sk.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 59/05 doručeným ústavnému súdu 11. februára 2005, v ktorom sa okrem iného uvádza: „*Navrhovateľka T. Ž. – S. podala na Okresný súd v Nitre dňa 24. 4. 1997 návrh o určenie, že vecné bremeno vo forme služobnosti prechodu peši a služobnosti vodovodu trvá. Prvý úkon vo veci bol vykonaný dňa 2. 6. 1997, kedy si súd vyžiadal pripojenie spisu, ktorý tomuto konaniu predchádzal (spor o zriadenie vecného bremena) a dňa 7. 7. 1997 vytýčil pojednávanie na 14. 7. 1997. Pojednávanie sa neuskutočnilo pre neúčast' účastníkov konania a bol stanovený ďalší termín na 20. 8. 1997. Na tomto pojednávaní boli vypočutí účastníci konania. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo dňa 22. 9. 1997, kedy súd vypočul svedkov a nariadil znalecké dokazovanie. Uznesenie o ustanovení znalca č. k. 8 C 84/97-95 bolo vypracované dňa 12. 2. 1998 a znalec ho prevzal 2. 3. 1998. Dňa 24. 7. 1998 znalec oznámil, že posudok môže vypracovať až k 15. 9. 1998 z dôvodu pracovnej zatažnosti. Nepredložil ho však ani v predĺženej lehote, preto bol dňa 23. 10. 1998 urgovaný. Dňa 2. 11. 1998 bol znalecký posudok predložený, avšak vôbec nezodpovedal požiadavke súdu. Sudkyňa preto predvolala znalca na 19. 11. 1998, 19. 1. 1999 (nedostavil sa, zásielky si neprevzal) a na 1. 3. 1999, kedy sa dostavil a bol požiadaný o doplnenie posudku. Dňa 24. 5. 1999 požiadal o predĺženie lehoty na doplnenie posudku, no napriek viacerým urgenciám (8. 7. 1999, 20. 8. 1999, 4. 10. 1999) zaslal dodatok k posudku až dňa*

22. 10. 1999, pričom svojvoľne vypracoval nie jednu ale 3 alternatívy a nevypracoval ani zadaný geometrický plán. Posudok bol doručovaný dňa 26. 4. 2000, pričom dňa 16. 5. 2000 právny zástupca navrhovateľky tieto nedostatky posudku namietal a žiadal ustanoviť iného znalca. Súd prípisom zo dňa 25. 5. 2000 žiadal, aby sa znalec jednoznačne vyjadril, ktorá z 3 alternatív zodpovedá zadaniu znaleckej úlohy, s tým, že by potom bolo možné doplniť znalecký posudok geometrickým plánom na správnu alternatívu. Tento prípis sa podarilo doručiť znalcovi až dňa 20. 11. 2000. Ešte predtým však navrhovateľka podala dňa 26. 9. 2000 návrh na vydanie predbežného opatrenia a návrh na pribratie ďalšieho účastníka do konania. Súd uznesením č. k. 8 C 84/97-155 zo dňa 15. 11. 2000 rozhodol o pripustení vstupu do konania ďalšiemu účastníkovi a uznesením č. k. 8 C 84/97-156 zo dňa 15. 11. 2000 nariadil predbežné opatrenie. Dňa 5. 12. 2000 bolo podané odvolanie voči predbežnému opatreniu a súd spis predložil odvolaciemu súdu na rozhodnutie dňa 13. 12. 2000. Krajský súd uznesením č. k. 5 Co 510/00-162 zo dňa 28. 2. 2001 predbežné opatrenie potvrdil a spis vrátil dňa 18. 4. 2001 na okresný súd. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 7. 5. 2001, vykonateľné bolo od 1. 12. 2000. Znalec, napriek snahe súdu (ani telefonický kontakt sa nepodarilo nadviazať), neoznámil, ktorá alternatíva zodpovedá zadanej znaleckej úlohe. Dopytom na Krajský súd v Nitre bolo dňa 5. 11. 2001 zistené, že znalec požiadal o dočasné pozastavenie výkonu funkcie do konca roku 2003, avšak uvažuje sa, z dôvodu viacerých sťažností na znalca, o jeho odvolaní. Dňa 17. 12. 2001 súd ustanovil nového znalca, keďže predchádzajúci znalecký posudok bol neúplný a nedal sa použiť. Nový znalecký posudok bol súdu zaslaný dňa 8. 7. 2002, doručený bol účastníkom na vyjadrenie úpravou zo dňa 2. 10. 2002, zároveň bolo priznané znalečné, ktoré rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 7. 1. 2003 a vyplatené bolo 22. 4. 2003. Dňa 23. 6. 2003 bol z archívu vyžiadaný spis Čd 160/45 a dňa 15. 10. 2003 bolo vytýčené pojednávanie. Na pojednávaní dňa 28. 1. 2004 bol vypočutý znalec k námietkam zo strany odporcov a dňa 30. 1. 2004 bol spor rozhodnutý. Rozhodnutie bolo vypracované dňa 30. 3. 2004 a predložené na expedovanie kancelárii dňa 14. 4. 2004. Odporcovia podali voči rozsudku odvolanie dňa 28. 5. 2004 a súd po vykonaní úkonov v zmysle § 210 OSP predložil spis dňa 22. 6. 2004 na rozhodnutie odvolaciemu súdu. Krajský súd v Nitre rozhodol uznesením č. k. 11 Co 90/04-235 zo dňa 24. 11. 2004 a spis vrátil tunajšiemu súdu dňa 14. 1. 2005.

Z obsahu spisového materiálu, ktorý má v súčasnosti 243 strán vyplýva, že súd nebol nečinný, vo veci konal riadne a bez zbytočných prieťahov. Ide o spor skutkovo a právne zložitý, vyžadujúci si rozsiahle dokazovanie, vrátane dokazovania znaleckého. Práve vo fáze znaleckého dokazovania došlo k predĺženiu konania a to najmä z dôvodu nedostatočnej odbornosti a zťaženej kontaktности súdneho znalca. Nemožno však konštatovať, že by súd postup znalca bez povšimnutia toleroval, ale viackrát ho vyzýval a urgoval upresnenie a doplnenie posudku. Keďže práca znalca bola aj v iných prípadoch neuspokojivá, bola nespokojnosť so znalcom signalizovaná Krajskému súdu v Nitre, pričom práve v dôsledku viacerých sťažností bol znalec dňa 17. 4. 2002 odvolaný z funkcie znalca. Pre rozhodnutie v predmetnej veci bol však znalecký posudok nevyhnutný, preto pristúpila sudkyňa k ustanoveniu nového znalca, ktorý postup bol v danom prípade účelnejší a najmä rýchlejší, ako ukladanie pokút pôvodnému znalcovi, ktorý posudok nevedel vypracovať. Po obdržaní nového posudku sa sudkyňa oboznámila s jeho obsahom apo zadovážení spisu Čd 160/45 vytýčila pojednávanie a vec ihneď rozhodla.

Za dôležité pre posúdenie predmetnej ústavnej sťažnosti považujem i to, že súd dočasne upravil pomery účastníkov konania právoplatným predbežným opatrením č. k. 8 C 84/97-156 zo dňa 15. 11. 2000, ktoré nadobudlo vykonateľnosť dňa 1. 12. 2000, preto od uvedeného obdobia až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej je účastníkom konania známe ich právne postavenie, takže nie sú v právnej neistote. “

Obsah spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 3. februára 2005, a preto ústavný súd poukazuje len na úkony uvedené v tomto vyjadrení, ktoré považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, podľa názoru ústavného súdu určovacie žaloby týkajúce sa existencie vecného bremena k nehnuteľnosti tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a na postup pri rozhodovaní je k dispozícii dostatok stabilizovanej judikatúry. Určitú faktickú zložitost' mohla v okolnostiach prípadu predstavovať potreba vypracovania znaleckého posudku, odborného podkladu pre rozhodnutie vo veci, no pri dôslednejšom postupe okresného súdu voči znalcovi, najmä pri využití všetkých procesných opatrení nemohla byť táto skutočnosť dôvodom na vznik zbytočných priet'ahov v konaní. Na základe uvedeného nemohol ústavný súd akceptovať tú časť vyjadrenia okresného súdu, ktorá označovala spor ako „... *skutkovo a právne zložitý, vyžadujúci si rozsiahle dokazovanie, vrátane znaleckého dokazovania*“.

2. Pri vyhodnocovaní postupu okresného súdu podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v postavení odporcov v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Tretím kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťuje, či došlo k porušeniu základných práv sťažovateľov, je postup a správanie samotného súdu.

V priebehu konania, ktoré trvá od podania žaloby okresnému súdu už takmer 8 rokov, ústavný súd zistil tieto obdobia poznačené nečinnosťou, resp. neefektívnym postupom:

- od 22. septembra 1997 (okresný súd na pojednávaní oznámil, že nariadi znalecké dokazovanie) do 12. februára 1998 (okresný súd vypracoval uznesenie o ustanovení znalca);

- od 13. februára 1998 do 22. októbra 1999 (znalec doručil dodatok k znaleckému posudku). V tomto období okresný súd urobil iba jeden jednoduchý úkon, keď 23. októbra 1998 urgoval predloženie znaleckého posudku;

- od 23. októbra 1999 do 25. mája 2000 (okresný súd žiadal znalca o vysvetlenie súvislostí s podaným znaleckým posudkom);

- od 17. decembra 2001 (okresný súd ustanovil nového znalca) do 8. júla 2002 (nový znalec doručil znalecký posudok, nebola dodržaná 30-dňová lehota);

- od 20. septembra 2002 (okresný súd doručoval znalecký posudok účastníkom na vyjadrenie) do 15. októbra 2003 (okresný súd nariadil termín pojednávania na 28. január 2004). V tomto období bolo vykonaných iba niekoľko nemeritórnych úkonov (rozhodovanie o znalečnom, doručovanie znaleckého posudku na vyjadrenie účastníkom konania, vyžiadanie súvisiacich spisov z archívu).

Spomalenie preskúmaného konania bolo do značnej miery vyvolané aj nesústreďeným a neefektívnym postupom okresného súdu v konaní. Uvedené konštatovanie sa týka predovšetkým priebehu znaleckého dokazovania. Okresný súd rozhodol o ustanovení znalca na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 22. septembra 1997, a v písomnom uznesení z 12. februára 1998 stanovil znalcovi povinnosť vypracovať znalecký posudok v lehote 30 dní.

Znalec opakovane „z dôvodu prekrytia termínov vypracovania niekoľkých znaleckých posudkov“ žiadal okresný súd o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku. Napriek stanovenej 30-dňovej lehote znalec znalecký posudok okresnému súdu predložil až 2. novembra 1998, a to v takej podobe, ktorá nezodpovedala zadaniu

požadovanému okresným súdom, v dôsledku čoho nebolo možné bez ďalšieho v konaní postupovať.

Po dvoch neúspešných pokusoch o informatívny výsluch (19. november 1998 a 19. január 1999) sa znalec dostavil až na tretí výsluch uskutočnený 1. marca 1999, kde mu bolo uložené v lehote do apríla 1999 doplniť znalecký posudok a vypracovať geometrický plán s vyznačením priechodu cez dotknutý pozemok. Znalec súčasne oznámil okresnému súdu, že v prípade potreby ďalšieho kontaktu s ním sa bude zdržiavať na adrese Nitra, Hospodárska 7 (adresa odlišná od tej, na ktorú mu dosiaľ okresný súd doručoval zásielky).

Keďže znalec ani dodatok k znaleckému posudku nedoručil v stanovenej lehote, okresný súd splnenie tejto povinnosti opakovane urgoval (8. júla 1999 a 4. októbra 1999), no bez upozornenia na možnosť uloženia poriadkovej pokuty. Toto poriadkové opatrenie možno uložiť každému, kto sa zúčastňuje na úkonoch súdu. Čím je postavenie toho, kto hrubo porušuje postup konania, procesne významnejšie, tým skôr by mal súd pristúpiť k uloženiu poriadkovej pokuty.

Podľa názoru ústavného súdu, berúc do úvahy najmä dôležitosť znaleckého posudku pre meritórne rozhodnutie vo veci, je potrebné na ťarchu okresného súdu pripísať to, že nevyužil všetky zákonné prostriedky (hrozba, resp. uloženie poriadkovej pokuty), aby urýchlil priebeh konania. Uvedené hodnotenie nesústredeného a neefektívneho postupu okresného súdu bolo zvýraznené pokračujúcou nečinnosťou ustanoveného znalca.

V súvislosti s uvedeným je potrebné zaujať stanovisko k tej časti vyjadrenia okresného súdu, v ktorej sa hovorí: „*Pre rozhodnutie v predmetnej veci bol však znalecký posudok nevyhnutný, preto pristúpila sudkyňa k ustanoveniu nového znalca, ktorý postup bol v danom prípade účelnejší a najmä rýchlejší, ako ukladanie pokút pôvodnému znalcovi, ktorý posudok nevedel vypracovať.*“

Uvedené vyjadrenie ústavný súd vyhodnotil ako účelové, ktoré nič nemení na konštatovaní ústavného súdu, že okresný súd vo vzťahu k znalcovi nevyužil všetky

zákonné prostriedky dané Občianskym súdnym poriadkom, čo je potrebné pripísať na jeho ťarchu.

Tak ako ústavný súd vo svojej judikatúre už uviedol, všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň fyzická osoba alebo právnická osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zákon zveruje (vrátane poriadkových opatrení v zmysle § 53 OSP), aj vo vzťahu k súdnemu znalcovi. Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku (III. ÚS 111/01, III. ÚS 56/02). V tomto prípade sa tak nestalo, čo malo za následok vznik prieťahov v konaní aj v rámci tejto fázy znaleckého dokazovania. Obdobne nesústredenosť a neefektívnosť postupu okresného súdu v súvislosti so znaleckým dokazovaním hodnotil ústavný súd aj vo svojej predchádzajúcej judikatúre (napr. IV. ÚS 239/03, IV. ÚS 189/04).

Ústavný súd nemohol akceptovať ani tvrdenie uvedené vo vyjadrení okresného súdu, že pojednávanie nariadené na 14. júl 1997 sa neuskutočnilo pre neúčast' účastníkov konania, pretože spis okresného súdu neobsahuje žiadne dôkazy o tom, že by im boli zaslané predvolania na pojednávanie nariadené na tento termín.

Okrem uvedeného k spomaleniu konania prispelo aj to, že okresný súd od 1. marca 1999 mal vedomosť o „kontaktnom mieste“ pre styk so znalcom (znalec miesto uviedol v rámci informatívneho výsluchu), no napriek tomu zásielky určené znalcovi okresný súd doručoval na inú, pôvodne oznámenú adresu.

Napokon ústavný súd nemohol akceptovať obranu okresného súdu uvedenú v jeho vyjadrení, že účastníci nie sú v právnej neistote v dôsledku právoplatného a vykonateľného predbežného opatrenia z 15. novembra 2000, ktorým boli ich vzájomné pomery dočasne upravené do právoplatného skončenia veci. S týmto konštatovaním by bolo eventuálne možné sa stotožniť z pohľadu navrhovateľky, no z pohľadu sťažovateľov (v postavení

odporcov) s touto argumentáciou nemožno súhlasiť, pretože táto dočasná úprava pomerov účastníkov v rámci konania vo veci samej neznamená vo vzťahu k nim v okolnostiach prípadu odstránenie ich právnej neistoty.

Uvedené skutočnosti svedčia o tom, že okresný súd nekonal plynulo a dôsledne v záujme efektívneho a rýchleho odstránenia právnej neistoty sťažovateľov. Z celkovej doterajšej doby konania, ktoré je predmetom posúdenia ústavným súdom, významnú časť (spolu viac ako 5 rokov) tvoria obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným priet'ahom v konaní v dôsledku nečinnosti a nesústredeného a neefektívneho postupu alebo nečinnosti okresného súdu.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. 8 C 84/97, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo

slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 200 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na celkovú dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 84/97, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy po 40 000 Sk pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. Ď. Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2004 spolu v sume 11 115 Sk je nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len

„vyhláška“) a neodporuje tejto vyhláške (platnej do 31. decembra 2004). Preto ústavný súd priznal právnenému zástupcovi sťažovateľov úhradu trov právneho zastúpenia v požadovanej výške.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2005